

DISPARITY OBCÍ V OBLASTI POSKYTOVÁNÍ INFORMACÍ

Pavel Bachmann

Úvod

Mezi státy, regiony i obcemi je možné nalézt množství přístupů vedoucích k nalezení disparit (např. [12], [22]). Jedním z těchto přístupů může na úrovni obcí být identifikace disparit v oblasti poskytování informací občanům, kteří na území obce žijí. Při jejich měření je třeba zohlednit podmínky, které jsou (či nejsou) pro takové informační působení vytvořeny a blíže poznat komunikační nástroje, které mohou být využity.

Předložený příspěvek se zaměřuje na rozdíly v poskytování informací mezi obcí a občany prostřednictvím internetu. Navazuje na články ([1], [14], [15], aj.) uveřejněné v rámci projektu WD-48-07-1 „Výzkum pro řešení regionálních disparit“ zaměřeného na zkoumání příčin vzniku disparit a na vytvoření předpokladů jejich prevence. V rámci daného výzkumu text přispěje k hlubšímu poznání disparit v řízení obcí a poskytování informací.

Literatura dokládá, že poskytování informací prostřednictvím internetu je oblast v současné době přínosná a vykazující rostoucí potenciál. Využíváním informačních a komunikačních technologií veřejné organizace, včetně obcí, zvyšují své znalostní kapacity: tj. schopnosti algoritmi- zovat a kontrolovat své činnosti, standardizovat a formalizovat rozhodnutí a pravidelné aktivity a srovnávat výsledky organizace. [2] V uplynulých dvaceti letech se tato možnost zapojení výrazně zvýšila právě díky rozvoji ICT. Internet se ve veřejné správě začíná prosazovat více a více. [10] Komunikace pomocí webových sítí se pozvolně, ale jistě začíná stávat významnou platformou pro výměnu informací mezi státem zřizovanými institucemi a občany.

Zároveň již od 90. let minulého století řízení obce prochází reformou odrážející model „New Public Managementu“, který transformuje moderní manažerské přístupy do prostředí veřejné správy a samosprávy [3]. Obec se musí umět vypořádat s narůstajícími požadavky na kvalitu vykonávané správy, vyplývající z celkové zvyšující

se orientace na okamžité a vysoce kvalitní uspokojování potřeb zákazníků a také se přizpůsobit novým informačním a komunikačním technologiím (ICT). Právě zde se tedy začíná objevovat další velmi efektivní forma zapojení občanů do věcí veřejných.

Webové prezentace obcí byly jako předmět výzkumu voleny, jak potvrzují následně uvádění autoři, především z důvodů objektivnější měřitelnosti a prokazatelnosti. Ovretveit [19] uvádí, že většina výzkumů v oblasti kvality veřejného sektoru obsahuje studie ověřující potřeby uživatelů a zkušenost se službou nebo popisují či analyzují závěrečné studie programů kvality nebo teoretické a koncepční studie. Mnoho výsledků je podáno konzultanty nebo vedoucími programů kvality a dokonce vědecká literatura ukazuje, že publikace mají zájem na pozitivních výsledcích. Zároveň většina veřejného sektoru poskytuje služby a nikoli výrobní produkty, přičemž služby jsou hůře definovatelné, měřitelné, kontrolovatelné než „fyzické“ výrobky [23].

1. Cíl a metodologie

1.1 Cíl výzkumu

Cílem výzkumu je identifikace disparit v oblasti poskytování informací mezi obcemi ležícími v regionu NUTS II – Severovýchod. Region NUTS II – Severovýchod sdružuje tři kraje – Liberecký, Královéhradecký a Pardubický. Výzkum se soustředil především na získání datové základny pro podrobnější šetření, zaměřené jak na srovnání jednotlivých krajů, okresů i menších celků, tak na zkoumání jednotlivých obcí. Jedná se především o: disparity ve způsobech poskytování informací (jak často a jaké informace jsou občanům poskytovány), obsahovou strukturu zpráv poskytovaných občanům obcí a frekvenci, jak často se dané obce zabývají problematikou disparit, a pokud se jí zabývají, jak ji řídí.

Předložený příspěvek se pak zaměřuje především na naplnění těchto cílů:

- vymezit datovou základnu pro realizaci následné obsahové analýzy,
- ověřit reliabilitu dat prováděného výzkumu,
- získat základní kvantitativní data o informacích, které obce poskytují občanům prostřednictvím svých webových stránek, zejména o dostupnosti zápisů z obecních zastupitelstev a rad, včetně jejich aktuálnosti, obecních zpravodajů a časopisů a informací o místních spolcích a neziskových sdruženích.

1.2 Metodologie

Metodologicky je práce zaměřena na získání kvalitní a reliabilní datové základny pro identifikaci dříve zmíněných disparit a následnou obsahovou analýzu těchto údajů. Sběr dat byl realizován na všech obcích regionu NUTS II – Severovýchod (N = 1114), tj. obcí Libereckého, Královéhradeckého a Pardubického kraje. Získávání dat probíhalo v termínu od října 2008 do května 2009 prostřednictvím prohlížeče Microsoft Explorer a s využitím

vyhledávačů Google a LiveSearch. Pro realizaci šetření bylo využito 13 kódovačů, kterými byli studenti Fakulty informatiky a managementu Univerzity Hradec Králové. Kódovačem se rozumí, podle [20], spolupracovník analytika, který provádí zjišťování a zaznamenává jej. Zapojování kódovačů do výzkumu se pozitivně projevuje i na kvalitě šetření, např. se snižuje nebezpečí, že budou výsledky pod přílišným subjektivním vlivem autora šetření. Autor je nucen zprůhlednit své úvahy, neboť kódovači musí jeho záměry přenášet.

Z obcí bylo pro další šetření získáno 27 777 souborů (tj. zápisů ze zasedání zastupitelstva a rady obce a obecní zpravodaje). Počty získaných souborů uvádí tabulka 1. Data z metropolí jednotlivých krajů (Liberce, Hradce Králové a Pardubic) byla podrobena jen částečnému základnímu šetření, detailnější informace z jejich webových stránek nejsou součástí získaných dokumentů. Důvodem je velký počet informací (zejména zápisů ze zastupitelstva a rady), který by mohl zkreslit údaje v rámci srovnávání mezi okresy. Analýza těchto měst je řešena samostatně v jiném článku, který se připravuje.

Tab. 1: Počty souborů získaných při sběru dat v jednotlivých okresech a další charakteristiky

kraj	okres	počet obcí	Počet obcí s www	Počet získaných souborů	Průměrný počet souborů získaných z 1 obecní www stránky
Královéhradecký	Trutnov	75	70	1647	23,5
Královéhradecký	Rychnov n. Kn.	80	74	1754	23,7
Královéhradecký	Náchod	78	74	1730	23,4
Královéhradecký	Hr. Králové	104	91	1104	12,1
Královéhradecký	Jičín	111	86	895	10,4
Liberecký	Liberec	59	57	2599	45,6
Liberecký	Semily	65	61	4375	71,7
Liberecký	Česká Lípa	57	53	1928	36,4
Liberecký	Jablonec n. N.	34	32	1551	48,5
Pardubický	Ústí nad Orlicí	115	96	3766	39,2
Pardubický	Svitavy	116	98	2837	28,9
Pardubický	Chrudim	107	90	1784	19,8
Pardubický	Pardubice	113	88	1807	20,5
NUTS II - Severovýchod		1114	970	27777	28,6

Zdroj: Autor

Kromě získaných souborů byly z webových stránek získány další informace. Zjišťovány byly informace o dostupnosti www prezentací zkoumaných

obcí včetně jejich aktuálnosti, zápisů ze zasedání zastupitelstva a rady, obecních zpravodajů a informace o spolicích a sdružení, kteří jsou v daných

Tab. 2: Typy souborů nebo informací získaných z internetových prezentací obcí

Typ souboru nebo informace	Popis a způsob získávání
Přítomnost www stránky obce	Vyhledávač Google, při neúspěšnosti další dostupné vyhledávače, za platné stránky byly považovány i stránky na portálech mikroregionů. Zjišťována byla také aktuálnost webových prezentací
Zápisy ze zasedání zastupitelstva	Zjištění zda byly/nebyly k dispozici. Získány pro další šetření
Zápisy ze zasedání rady	Zda byly nebo nebyly k dispozici. Získány pro další šetření
Zpravodaj	Zpravodaj nebo jakýkoli druh informačního materiálu určeného občanům obce. Získány pro další šetření
Diskusní fórum	Přítomnost fóra, případně nástěnky pro zanechání vzkazů, příp. elektronická adresa obce
Spolky a sdružení	Zjištění zda obec popisuje spolky a sdružení na svých stránkách a o jaký druh organizací se jedná

Zdroj: Autor

Tab. 3: Využití obsahové analýzy podle účelu, prvku sdělení a otázky

Účel	Prvek	Otázka	Použití
Činí závěry o původcích sdělení	Zdroj	Kdo?	<ul style="list-style-type: none"> • Odpovědět na otázku diskutovaného autorství (analýza autorství)
	Šifrovací proces	Proč?	<ul style="list-style-type: none"> • Ochránit politické & vojenské informace • Analyzovat postoje jednotlivců • Vyvozovat kulturní hlediska & změny • Poskytnout právní & hodnotící důkazy
Popisuje a činí závěry o vlastnostech sdělení	Kanál	Jak?	<ul style="list-style-type: none"> • Analyzovat techniky přesvědčování • Analyzovat styl
	Zpráva	Co?	<ul style="list-style-type: none"> • Popisuje trendy v komunikačním kontextu • Vztahuje známou povahu zdrojů ke sdělením, která vytváří • Srovnává komunikační pozadí (kontext) se standardy
	Příjemce	Komu?	<ul style="list-style-type: none"> • Vztahuje známé vlastnosti publika ke sdělením, která jsou pro ně vytvářena • Popisuje vzory komunikace
Činí závěry o důsledcích komunikace	Porozumění procesu	S jakým dopadem?	<ul style="list-style-type: none"> • Měří čtivost • Analyzuje tok informací • Hodnotí odezvu na komunikaci

Zdroj: [13]

Pozn.: Účel, komunikační prvek a otázka převzaty od Holstiho, využití zejména od Berelsona, tak jak byly převzaty Holstím.

obcích aktivní. Způsob získávání souborů i dalších informací je obsahem tabulky 2.

Pro účely výzkumu bude využíváno především obsahové analýzy. Ta je běžně aplikována u testování jakékoli části psaného textu nebo zaznamenaného sdělení, a to ve velkém množství oblastí od marketingu a mediálních studií, přes literaturu a rétoriku, etnografii a studia kultur, gender a věkovou problematiku, sociologii a politické vědy, psychologii a kognitivní vědy a mnohá další pole zkoumání. Kromě toho obsahová analýza odráží blízký vztah mezi socio a psycholingvistikou a hraje sjednocující roli v rozvoji umělé inteligence.

Obsahová analýza může být využívána 15 základními způsoby, které Ole Holsti [13] seskupil do tří základních kategorií: (a) činí závěry o původcích komunikace, (b) popisuje a činí závěry o charakteristikách komunikace, (c) činí závěry o dopadech komunikace. Tato použití Holsti položil do kontextu základního paradigmatu sdělení. Tabulka 3 ukazuje 15 možností užití obsahové analýzy z hlediska jejich obecného účelu, prvku komunikačního paradigmatu a obecných otázek, na které by měly odpovědět.

Klaus Krippendorff [16] uvádí, že v každé obsahové analýze řešeno šest otázek: (1) Která data jsou analyzována?, (2) Jak jsou definována?, (3) Jaká je populace, ze které jsou získána?, (4) Na jakém pozadí jsou data analyzována?, (5) Jaká jsou omezení analýzy? a (6) Co je cílem závěrů?

Kvalitativně může obsahová analýza zahrnovat jakýkoli druh analýzy, kde je komunikační kontext (promluva, psaný text, rozhovor, obrázek, ...) kategorizován a klasifikován. Se vzestupem běžného počítačového vybavení jako osobní počítače, začaly na popularitě nabývat metody analýz založené na počítačovém základě. Odpovědi na uzavřené otázky, novinové články, programy politických stran, lékařské záznamy nebo systematická pozorování experimentů mohou být všechny předmětem systematické analýzy textových dat. Tím, že máme k dispozici obsahy komunikací ve formě strojově čitelných textů, vstup je analyzován frekvencemi a rozdělen do kategorií proto, aby mohly být vytvořeny závěry. Robert Philip Weber poznamenává: „Abychom mohli učinit validní závěry na základě textu, je důležité, aby klasifikační procedura byla spolehlivá ve smyslu konzistence: různí lidé by měli kódovat stejný text stejným způsobem.“ Validita, reliabilita mezi tvůrci kódu (inter-coder reliability) a napříč nimi (intra-coder

reliability) jsou předmětem velkého úsilí na poli metodického výzkumu v průběhu dlouhých let (viz [16]).

Jedním z dalších rozdílů mezi manifestovaným obsahem (komunikace) a jeho latentním významem. „Manifest“ popisuje co autor nebo mluvčí bezpochyby napsal, zatímco latentní význam popisuje, co autor zamýšlel říci či napsat. Obsahová analýza může být běžně použita na manifestovaný obsah, což jsou slova, věty nebo text samotný, než na jejich významy. Dermot McKeone [11] zdůraznil rozdíl mezi předepsanou a otevřenou analýzou. V předem strukturované je kontext uzavřeně definován sadou komunikačních parametrů (např. konkrétní zpráva, věc předmětu); otevřená analýza pak zjišťuje převažující zprávu a předmět textu. Dalším krokem v analýze je rozdíl mezi přístupem založeným na slovníku (kvantitativním) nebo kvalitativním přístupem. Přístup založený na slovníku navrhuje seznam slov a kontrolu rozdělení slov a k nim vztažených kategorií během textu. Zatímco metody kvantitativního charakteru tímto způsobem přeměňují pozorování nalezených kategorií na kvantitativní statistická data, kvalitativní obsahová analýza se zaměřuje více na záměry a jejich dopady.

Podle Neuendorfa [18] se v obsahové analýze reliabilita dotýká především reliability mezi jednotlivými kódovači. Tj. v našem případě osoby shromažďujícími data pro další výzkum. Lombard [17] následně pokračuje tím, že reliabilita mezi kódovači je široce používaným termínem pro to, v jakém rozsahu nezávislí kódovači hodnotí charakteristiky sdělení nebo produktu a dosahují stejných výsledků. Přes své obecné využití jako ukazatele míry konzistence zde může být tento termín použit. Tinsley a Weiss [20] zmiňují, že specifičtějším termínem pro typ konzistence vyžadované v obsahové analýze je shoda mezi kódovači. Popisují, že zatímco reliabilita by měla být založena na ukazatelích korelace (nebo analýzy rozptylu), které hodnotí stupeň ve kterém „výsledky odlišných hodnotitelů jsou stejné, pokud je vyjádříme jako odchylky od průměru“, tak shoda mezi kódovači je potřebná v obsahové analýze protože měří jen, „rozsah ve kterém odlišní hodnotitelé mají tendenci přiřadit zcela shodné hodnocení všem předmětům měření“ [21, s. 98]. Dokonce, když používáme shodu mezi kódovači pro intervalové proměnné nebo poměr odlišných měření, tak vlastní shoda mezi kódovanými hod-

notami (dokonce i podobné než spíše naprosto shodné hodnoty jsou platné) je základem pro hodnocení.

2. Výsledky

2.1 Ověření reliability dat

Jak již výše zmiňuje Neuendorf [18] a Lombard [17], tak pro reliabilitu je především důležitá shoda mezi kódovači, přičemž výsledky jednotlivých kódovačů nemusí být dokonce naprosto identické, ale spíše velmi podobné. V případě našeho výzkumu se bohužel nenabízí srovnání mezi kódovači přímo, neboť každý získával data z různých oblastí a nejednalo by se tedy o vícenásobné hodnocení stejného předmětu výzkumu. Srovnání kódovačů je však možné z hlediska odchylek z hodnotami naměřenými na základě výzkumu ČSÚ, který sice neprováděl všechna měření, ale některá měření byla prováděna jak ČSÚ, tak kódovači. ČSÚ v rámci svých doplňkových šetření sleduje v oblasti veřejné správy následující oblasti: (1) vybavenost informačními technologiemi (IT), (2) zabezpečení IT, (3) webové stránky, (4) přístup občanů k IT veřejné

správy, (5) lidské zdroje a jejich přístup k IT a (6) elektronickou výměna dat.

Ve všech obcích ČSÚ provádí pouze šetření přítomnosti webových stránek, další parametry jsou pak zjišťovány u větších sídel (především obcí s rozšířenou působností a větších). Hodnoty existence webových prezentací tedy bylo možné využít pro srovnání shody mezi kódovači. K 31. 12. 2007 mělo podle ČSÚ vlastní webové stránky 88 % organizačních složek státu, 100 % krajů a 88 % všech obcí.

Pro zjištění reliability mezi kódovači bylo na úrovni jednotlivých na úrovni jednotlivých okresů, krajů a celého regionu NUTS II – Severovýchod provedeno testování hypotézy o shodě. Jednalo se o srovnání hodnot průměrů ze šetření ČSÚ a hodnot vlastního výzkumu pomocí jednovýběrového testu hypotézy o parametru binomického rozdělení. Hypotéza H_0 byla formulována jako shoda mezi šetřeními, hypotéza H_1 jako rozdíl mezi jednotlivými šetřeními. Podrobné výsledky obsahují tabulky 4, 5 a 6.

Jak je patrné z tabulky 4, tak hypotéza nemohla být přijata ve všech sledovaných okresech. Z 13 posuzovaných okresů se jednalo o 3 okresy, jmenovitě o šetření v okresech Náchod,

Tab. 4: Odchytky mezi měřeními prostřednictvím vlastních kódovačů a hodnotami ČSÚ v okresech NUTS II – Severovýchod

Kraj	Okres	Počet obcí	Hodnota ČSÚ	Hodnota zjištěná kódovači	Testové kritérium při $\alpha = 0,05$	Kritická hodnota	H_0 o shodě
Královéhradecký	Náchod	78	89,5	95,0	2,15	1,96	zamítnuta
Královéhradecký	Rychnov	80	94,6	93,0	0,71	1,96	přijata
Královéhradecký	Trutnov	75	94,4	93,0	0,37	1,96	přijata
Královéhradecký	Jičín	111	76,2	77,5	0,32	1,96	přijata
Královéhradecký	Hradec Králové	104	91,0	86,5	1,33	1,96	přijata
Pardubický	Pardubice	113	77,7	77,0	0,18	1,96	přijata
Pardubický	Svitavy	116	76,9	84,0	2,26	1,96	zamítnuta
Pardubický	Chrudim	107	87,5	84,0	0,96	1,96	přijata
Pardubický	Ústí n. O.	115	82,7	83,0	0,22	1,96	přijata
Liberecký	Liberec	59	94,7	94,9	0,08	1,96	přijata
Liberecký	Jablonec n. N.	34	90,6	94,0	0,87	1,96	přijata
Liberecký	Č. Lípa	57	86,0	93,0	2,06	1,96	zamítnuta
Liberecký	Semily	65	96,9	93,8	1,02	1,96	přijata

Zdroj: Autor a ČSÚ [10]

Tab. 5: Odchytky mezi měřeními prostřednictvím vlastních kódovačů a hodnotami ČSÚ mezi kraji regionu NUTS II – Severovýchod

Kraj	Počet obcí (N)	Počet obcí s www	Podíl v %	Podíl v % (ČSÚ 2007)	Testové kritérium při $\alpha = 0,05$	Kritická hodnota	H ₀ o shodě
Královéhradecký	448	395	88,2	88,3	0,09	1,96	přijata
Liberecký	215	203	94,4	92,4	1,29	1,96	přijata
Pardubický	451	372	82,5	81,1	0,77	1,96	přijata

Zdroj: Autor a ČSÚ [10]

Tab. 6: Odchytky mezi měřeními prostřednictvím vlastních kódovačů a hodnotami ČSÚ v regionu NUTS II – Severovýchod

Kraj	Počet obcí (N)	Počet obcí s www	Podíl v %	Podíl v % (ČSÚ 2007)	Testové kritérium při $\alpha = 0,05$	Kritická hodnota	H ₀ o shodě
NUTS II - Severovýchod	1114	970	87,1	87,3	0,19	1,96	přijata

Zdroj: Autor a ČSÚ [10]

Svitavy a Česká Lípa. Rozdíly mezi kritickou hodnotou a testovým kritériem na hladině $\alpha = 0,05$ přitom nepřekračují pětinu kritické hodnoty. Další skutečností nasvědčující spíše ve prospěch reliability dat i v těchto okresech je, že podíl obcí s vlastní webovou prezentací se zvyšuje [10]. V posuzovaných šetřeních je rozdíl jednoho roku (šetření ČSÚ k 31. 12. 2007 vs. vlastní sběr dat od října 2008 do května 2009) a lze tudíž předpokládat pozitivní odchylku. Ve všech tří okresech se zamítnutou hypotézou pak byly zaznamenány hodnoty vyšší než zjištěné měřeními ČSÚ.

Při testování na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ se nulovou hypotézu H₀ v rámci jednotlivých krajů a celého NUTS II – Severovýchod nepodařilo zamítnout a byla přijata. Z toho důvodu i z hlediska přijmutí většiny hypotéz v rámci okresů lze získaná data považovat za spolehlivá (a pokud budeme věnovat zvýšenou pozornost okresům, kde došlo k zamítnutí hypotézy), je možné je dále využít v dalším zkoumání.

2.2 Disparity v dostupnosti a aktuálnosti webových prezentací obcí

Rozdíly z hlediska dostupnosti webových stránek jednotlivých obcí a při sumarizaci v rámci jednotlivých okresů byly dobře zřetelné. Odlišné

výsledky byly zjištěny při pohledu na podíl obcí s dostupnými stránkami i se stránkami aktualizovanými.

Při posouzení dostupnosti dopadl nejlépe okres Liberec v Libereckém kraji a nejhůře okres Jičín v kraji Královéhradeckém. Pro účely srovnání byl kromě dostupnosti hodnocen také podíl nejen funkčních webových prezentací, ale také prezentací aktuálních, který bude mít z hlediska zaměření se na služby občanům lepší vypovídací hodnotu. (Za aktuální byly považovány všechny obecní stránky s alespoň jednou změnou provedenou od začátku roku 2008.) Při posuzování se výsledky mírně odlišovaly, nicméně opět potvrdily rozdíly mezi jednotlivými kraji a shodu mezi výsledky Českého statistického úřadu a předloženým výzkumem. Nejvyšší podíl dostupných a aktuálních www prezentací byl zaznamenán v Libereckém kraji, jehož všechny čtyři okresy byly mezi pěti okresy s nejvyšší dostupností (Jablonec n. N. 91 %; Liberec 90 %; Česká Lípa 89 %; Semily 85 %).

Následoval kraj Královéhradecký, jehož okresy vykazovaly průměrné podíly (Trutnov 91 %; Rychnov nad Kněžnou 76 %; Náchod 76 %; Jičín 63 %). Okresy Pardubického kraje, pak obsadily čtyři z posledních pěti míst (Ústí n. O. 71 %, Pardubice 69 %, Svitavy 59 % a Chrudim 58 %). Podrobné výsledky zaznamenávají tabulka 7 a graf 1.

Tab. 7: Okresy NUTS II podle podílu obcí s dostupnými a aktualizovanými www stránkami

Kraj	Okres	počet obcí*	počet obcí s www		aktualizace www	
			abs.	v %	abs. 2	v % 2
Liberecký	Jablonec nad Nisou	34	32	94	31	91
Královéhradecký	Trutnov	75	70	93	68	91
Liberecký	Liberec	58	56	97	52	90
Liberecký	Česká Lípa	57	53	93	51	89
Liberecký	Semily	65	61	94	55	85
Královéhradecký	Rychnov nad Kněžnou	80	74	93	61	76
Královéhradecký	Náchod	78	74	95	59	76
Královéhradecký	Hradec Králové	103	90	87	75	73
Pardubický	Ústí nad Orlicí	116	96	83	82	71
Pardubický	Pardubice	112	87	78	77	69
Královéhradecký	Jičín	111	86	77	70	63
Pardubický	Svitavy	116	98	84	68	59
Pardubický	Chrudim	107	90	84	62	58

*do výzkumu nebyly zařazeny krajské metropole Hradec Králové, Liberec a Pardubice; počet obcí je v těchto okresech snížen o jednu

Zdroj: Autor

Obr. 1: Okresy v NUTS II podle podílu obcí s dostupnými a aktualizovanými www stránkami

Zdroj: Autor

2.3 Disparity v poskytování informací veřejnosti

Rozdíl v poskytování informací veřejnosti byly zjišťovány prostřednictvím analýzy webových prezentací obcí. Byly sledovány všechny obce výzkumného souboru, a to v těchto oblastech: (1) dostupnost zápisů ze zasedání zastupitelstev a rad obcí, (2) dostupnost obecních zpravodajů či časopisů a (3) zveřejňování informací o místních spolcích a sdružení.

Dostupnost zápisů ze zasedání zastupitelstev a rad

Podíl obcí, které mají k dispozici zápisy ze zasedání svých zastupitelstev a rad se pohybuje na velmi podobné úrovni jako výsledky podílů obcí s dostupnými a aktuálními webovými stránkami. Pokud je tedy na výsledky nahlíženo z hlediska krajů. Z hlediska okresů se již dají zaznamenat větší odlišnosti. Nicméně, na prvním místě – s nejvyšším podílem dostupných zápisů – je opět Liberecký kraj (okresy Liberec 95 %, Semily

87 %, Česká Lípa 74 % a Jablonec nad Nisou 71 %). Průměrné hodnoty odráží kraj Královéhradecký (Trutnov 87 %, Rychnov nad Kněžnou 69 %, Náchod 64 % a Hradec Králové 59 %). Nejnižší podíl opět vykazuje kraj Pardubický (Ústí nad Orlicí 63 %, Svitavy 50 %, Chrudim 47 % a Pardubice 44 %).

Podrobné výsledky, včetně absolutního počtu obcí s dostupnými zápisy z rad obcí nebo měst jsou k dispozici v tabulce 8. Výsledky dostupnosti zápisů ze zasedání rad blíže zkoumány (především relativní výsledky) nebyly, a to především proto, že rady jsou zřizovány jen v některých obcích a bylo by třeba jejich podíl vztáhnout na počty všech obcí, které mají radu zřízenou. Za obec s dostupnými zápisy byly považovány všechny obce s alespoň jedním dostupným zápisem, nicméně takové obce se vyskytovaly ojediněle.

Dostupnost obecních zpravodajů a časopisů

Situace v oblasti dostupnosti obecních zpravodajů již tak podobná předchozím výsledkům nebyla. Jednak nominální podíl se pohyboval ve

Tab. 8: Dostupnost zápisů ze zasedání zastupitelstev a rad obcí podle okresů v NUTS II - Severovýchod

kraj	okres	počet obcí*	Zastupitelstvo	% obcí se zápisy	Rada
Liberecký	Liberec	58	55	94,8	9
Královehr.	Trutnov	75	65	86,7	13
Liberecký	Semily	65	48	73,8	8
Liberecký	Česká Lípa	57	42	73,7	7
Liberecký	Jablonec nad Nisou	34	24	70,6	6
Královehr.	Rychnov n. Kn.	80	55	68,8	10
Královehr.	Náchod	78	50	64,1	8
Pardubický	Ústí nad Orlicí	115	72	62,6	13
Královehr.	Hradec Králové	103	61	59,2	4
Královehr.	Jičín	111	62	55,9	10
Pardubický	Svitavy	116	58	50,0	7
Pardubický	Chrudim	107	50	46,7	10
Pardubický	Pardubice	112	49	43,8	8

Pozn.: * krajská města nebyla začleněna

Zdroj: Autor

Tab. 9: Dostupnost obecních zpravodajů a časopisů obcí podle okresů v NUTS II – Severovýchod

kraj	okres	celkem obcí *	Zpravodaj	% podíl
Liberecký	Liberec	58	27	46,6
Liberecký	Jablonec nad Nisou	34	15	44,1
Královéhradecký	Rychnov nad Kněžnou	80	35	43,8
Královéhradecký	Trutnov	75	30	40,0
Královéhradecký	Náchod	78	29	37,2
Pardubický	Ústí nad Orlicí	116	40	34,5
Liberecký	Semily	65	22	33,8
Pardubický	Pardubice	112	37	33,0
Pardubický	Svitavy	116	31	26,7
Liberecký	Česká Lípa	57	15	26,3
Pardubický	Chrudim**	107	28	26,2
Královéhradecký	Hradec Králové	103	21	20,4
Královéhradecký	Jičín	111	20	18,0

Pozn.: * krajská města nezačleněna, **jedna obec n/a

Zdroj: Autor

Tab. 10: Dostupnost informací o neziskových organizacích a spolcích podle okresů v NUTS II – Severovýchod

kraj	okres	celkem obcí*	Spolky	% podíl
Liberecký	Liberec	58	42	72,4
Pardubický	Svitavy	116	81	69,8
Liberecký	Semily	65	45	69,2
Liberecký	Jablonec nad Nisou	34	23	67,6
Královéhradecký	Rychnov nad Kněžnou	80	54	67,5
Královéhradecký	Hradec Králové	103	62	60,2
Pardubický	Ústí nad Orlicí	116	69	59,5
Královéhradecký	Trutnov	75	44	58,7
Královéhradecký	Náchod	78	41	52,6
Pardubický	Chrudim**	107	45	42,1
Královéhradecký	Jičín	111	44	39,6
Liberecký	Česká Lípa	57	19	33,3
Pardubický	Pardubice	112	28	25,0

Pozn.: * krajská města nezačleněna, **jedna obec n/a

Zdroj: Autor

výši nižší než 50 % a za druhé mezi jednotlivými kraji nebyla zjištěna taková soudržnost, tzn., že rozdíly mezi jednotlivými okresy krajů byly větší než dříve. Přesto nejvyššího relativního podílu opět dosahovaly obce z okresů Libereckého kraje (Liberec 47 %, Jablonec nad Nisou 44 %). Následovaly tři okresy Královéhradeckého kraje (Rychnov nad Kněžnou 44 %, Trutnov 40 % a Náchod 37 %). Podrobné výsledky jsou opět uvedeny níže v tabulce 9.

Informovanost obcí o neziskových organizacích, odkazy na spolkovou činnost

Oblast zjišťovala, zda webové stránky informují nebo odkazují na neziskové organizace nebo spolky činné v jejich obci. Za obec informující o neziskové organizaci či spolku byla považována každá obec s nejméně jedním takovým odkazem. Úroveň podílů v jednotlivých okresech byla značně nevyrovnaná a dosáhla celkově nejvyššího rozpětí (od 25 do 72 %). Zároveň byla zjištěna i nejvyšší různorodost mezi kraji. Kraje si však udržely své tendence, které byly zřejmé i z předchozích tabulek. Liberecký kraj disponoval třemi okresy mezi čtyřmi okresy s nejvyššími podíly (Liberec 72 %, Semily 69 % a Jablonec nad Nisou 68 %). Okres Svitavy (70 % podíl dostupných informací) pak zaznamenal nejvyšší výkyv některé z okresů Pardubického kraje. Detailní výsledky poskytuje tabulka 10.

Závěr

Webové stránky využívá v regionu NUTS II – Severovýchod pro prezentaci své obce průměrně 89 % obcí. Nejvíce je tento komunikační nástroj využíván v Libereckém kraji. Okresem s nejvyšším podílem dostupných a aktualizovaných stránek je okres Jablonec nad Nisou (91 %). Nejméně se pak webové stránky využívají v kraji Pardubickém a okrese Chrudim (58 %). Mezi kraji byly zaznamenány rozdíly ve využívání webových stránek jako nástroje pro komunikaci s veřejností a všechny měřené oblasti ukazují na vyšší úroveň využívání elektronických komunikačních nástrojů v Libereckém kraji a nižší úroveň v kraji Pardubickém. Kraj Královéhradecký zpravidla vykazuje střední hodnoty.

Podstatným závěrem předloženého textu je zjištěný charakter datové základny, který je významný pro její další využití. Při testování nulové hypotézy H_0 o shodě mezi výsledky kódovačů vlastního

výzkumu a výsledky statistických šetření Českého statistického úřadu na hladině významnosti $\alpha = 0,05$ se tuto hypotézu nepodařilo zamítnout a bylo nutné ji přijmout. Hypotéza byla přijata jak na úrovni všech posuzovaných krajů, tak na úrovni celého regionu NUTS II. Z toho důvodu je možné získaná data považovat za spolehlivá a podrobit je dalšímu zkoumání, především realizaci zamýšlené obsahové analýzy. Před použitím těchto dat je však třeba ještě poukázat na fakt, že vzhledem k charakteru zkoumaného předmětu obsahové analýzy – zápisy ze zasedání obecních zastupitelstev a rad, obecní zpravodaje a další dokumenty – je nutné vzít v úvahu rizika v oblasti validity dat. Tzn., že ne všechna data, ač byla získána správným způsobem, musí mít tu vypovídací hodnotu, která je výzkumníkem předpokládána.

V rámci projektu WD-48-07-1 „Výzkum pro řešení regionálních disparit“ prezentovaný dílčí výzkum přispěje k prohloubení poznání disparit, které v současnosti mezi obcemi existují. Předpokládá se realizace dalších šetření orientovaných na vztahy mezi poskytovanou informační a komunikační úrovní a hospodářskou, sociální a manažerskou výkonností obcí, případně větších územních celků.

Článek byl zpracován v rámci projektu WD-48-07-1 „Výzkum pro řešení regionálních disparit“ zadáným Ministerstvem pro místní rozvoj České republiky.

Literatura

- [1] BACHMANN, P. Zapojení občanů do správy měst a obcí prostřednictvím internetových diskusí. *Sborník z konference Regio 2008 – Konkurenceschopnost malých měst a venkovských regionů*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2008. ISBN: 978-80-7043-761-2.
- [2] BEKKERS, V.J.J.M. Nieuwe vormen van sturing en informatisering (New forms of steering and informatization). Delft: Eburon. In: SNELLEN, I.: *E-government. A Challenge for Public Management*. The Oxford Handbook of Public Management. Oxford University Press, 2005. ISBN: 0-19-925977-1.
- [3] BOSTON, J., MARTIN, J., PALLOT, J., WALSH, P. *Public Management: The New Zealand Model*. Auckland: Oxford University Press, 1996.
- [4] ČSÚ. *Bilance počtu obyvatel v obcích Královéhradeckého kraje – okresy Hradec Králové, Rychnov nad Kněžnou, Jičín, Náchod a Trutnov*

- [online]. Praha: ČSÚ, 2008. [cit. 2008-09-05]. Dostupné z: <<http://www.hradeckralove.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-xh>>.
- [5] ČSÚ. *Bilance počtu obyvatel v obcích Pardubického kraje – okres Chrudim, Pardubice, Svitavy, Ústí nad Orlicí* [online]. Praha: ČSÚ, 2008. [cit. 2008-09-05]. Dostupné z: <<http://www.pardubice.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-xe>>.
- [6] ČSÚ. *Bilance počtu obyvatel v obcích Libereckého kraje – okres Česká Lípa, Jablonec nad Nisou, Liberec a Semily* [online]. Praha: ČSÚ, 2008. [cit. 2008-09-05]. Dostupné z: <<http://www.czso.cz/x/krajedata.nsf/oblast2/obyvatelstvo-xl>>.
- [7] ČSÚ. *Kudy se ubírají webové stránky veřejné správy – shrnutí* [online]. Praha: ČSÚ, 2009. [cit. 2009-03-06]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/kudy_se_ubiraji_webove_stranky_verejne_spravy_shrnuti>.
- [8] ČSÚ. *Vybrané ukazatele o Královéhradeckém kraji a okresech v roce 2007*. [online]. Praha: ČSÚ, 2009. [cit. 2009-03-06]. Dostupné z: <http://www.hradeckralove.czso.cz/xh/redakce.nsf/i/kralovehradecky_kraj_v_cislech_roku_2007>.
- [9] ČSÚ. *Regionální srovnání obcí*. [online]. Praha: ČSÚ, 2008. [cit. 2008-03-06]. Dostupné z: <[http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/regionalni_srovnani_obci/\\$File/kartogramy.pdf](http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/regionalni_srovnani_obci/$File/kartogramy.pdf)>.
- [10] ČSÚ. *Informační technologie ve veřejné správě*. [online]. Praha: ČSÚ, 2009. [cit. 2009-10-21]. Dostupné z: <http://www.czso.cz/csu/redakce.nsf/i/verejna_sprava>.
- [11] MCKEONE, D. *Measuring Your Media Profile. A general introduction to media analysis and PR evaluation for the communications industry* [online]. Gower Press, 1995. [cit. 2009-10-05]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Content_analysis>.
- [12] JÁČ, I. Vyhodnocení dotazníkového projektu v rámci inovačního řešení disparit. *E+M Ekonomie a Management*, 2008, roč. 11, č. 2, s. 31-39. ISSN 1212-3609.
- [13] HOLSTI, R. O. *Content Analysis for the Social Sciences and Humanities* [online]. Reading, MA: Addison-Wesley, 1969. [cit. 2009-10-21]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Content_analysis>.
- [14] KALA, T., a kol. *Management pro řešení regionálních disparit - Dílčí zpráva číslo 2 o řešení etapy projektu MMR ČR WD-48-07-01 Rozsah disparit v Královéhradeckém a v Pardubickém kraji*. Výzkumná zpráva. Univerzita Hradec Králové 2009.
- [15] KALA, T., KOMÁRKOVÁ, J., SEDLÁK, P. *Management pro řešení disparit. Disparity v hospodaření obcí v Královéhradeckém a v Pardubickém kraji*. Gaudeamus. Univerzita Hradec Králové 2008. ISBN: 978-80-7041-395-1.
- [16] KRIPPENDORF, K. *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology*. 2nd Edition. Thousand Oaks, CA: Sage, 2004. ISBN: 0-7619-1544-3.
- [17] LOMBARD, M. *Intercoder Reliability* [online]. Philadelphia: Temple University, 2008. [cit. 2008-09-05]. Dostupné z: <<http://astro.temple.edu/~lombard/reliability/#What%20is%20intercoder%20reliability>>.
- [18] NEUENDORF, A. K. *The Content Analysis Guidebook*. Thousand Oaks: Sage Publications, 2002. ISBN 0-7619-1978-3.
- [19] OVRETVIT, J. *Public Service Quality Improvement*. The Oxford Handbook of Public Management. Oxford University Press, 2005. ISBN: 0-19-925977-1.
- [20] SCHERER, H. Úvod do metody obsahové analýzy. *Analýza obsahu mediálních sdělení*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Karolinum, 2004. ISBN 80-246-0827-8.
- [21] TINSLEY, H.,E.,A., WEISS, D.J. Interrater reliability and agreement. In *Tinsley, E.A., Brown, S.D. (Eds), Handbook of Applied Multivariate Statistics and Mathematical Modeling*. San Diego: Academic Press, 2000, pp.95-124.
- [22] URAMOVI, M., KOZIAK, R. Regional Disparities in Slovakia from the aspekt of average nominal wage. *E+M Ekonomie a Management*, 2008, roč. 11, č. 2, s. 6-17. ISSN 1212-3609.
- [23] ZEITHAMIL, ET. AL. *Services Marketing*. New York: McGraw Hill, 2005. In: SARGEANT, A: *Marketing Management for Nonprofit Organizations*. Oxford University Press, 2005. ISBN: 0-19-927182-8.

Ing. Pavel Bachmann, PhD.

Univerzita Hradec Králové
 Fakulta informatiky a managementu
 pavel.bachmann@uhk.cz

Doručeno redakci: 6. 11. 2009
 Recenzováno: 11. 1. 2010; 13. 1. 2010
 Schváleno k publikování: 12. 4. 2010

ABSTRACT

MUNICIPALITY DISPARITIES IN THE FIELD OF PROVIDING INFORMATION

Pavel Bachmann

Many approaches on disparities among countries and regions can be found (i.e.: [12], [22]). One of these is to measure citizen involvement in public issues which is often used to benchmark civil society maturity of given country. However, we should not stay to keep a view on the citizen involvement only, the perspective on conditions created for such involvement by municipality is also necessary. Methods of this municipality support are the subject of presented work. The text follows on papers (i.e: [1], [19], [21]) presented in the frame of „Research for regional disparities solution” project and provides a new research direction; mainly deals with analysis of research data basis facilitating more detailed investigations in municipality management disparities.

Research is concentrated on gathering data from municipalities' web presentations in individual regions, sub regions and smaller areas and its comparisons as well as individual municipalities itself. Focus is given to municipalities located in NUTS II – North East which comprises three regions –Liberec, Hradec Králové and Pardubice. The paper goal is especially: (1) outline data basis for subsequent content analysis realization; (2) clarify reliability of collected data; and (3) obtain basic quantitative data on information provided by municipality to citizens in municipality www (primarily accessibility and up-to-dateness of records of municipality local authority/council meetings, municipality magazines, and information about non-governmental associations.

Characteristics of gathered data are considered as substantial findings of presented paper. Testing of null hypothesis on $\alpha = 0.05$ significance level of own research coders results and Czech Statistics Office results correspondence could not be rejected. Hypothesis was accepted in important majority of districts, in all assessed regions as well as in whole region NUTS II. Due to mentioned reasons the gathered date can be considered as reliable and the data can be used for next research, for designed content analysis primarily.

Key Words: regional disparities, municipality, web page, information, Czech Republic, NUTS II – North East.

JEL Classification: R11, R58, H83.